

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

2:a ärg.

Den 25 Augusti 1901

N:r 48

Återgiftvande af text eller illustrationer ur HVAR 8 DAG utan särskild öfverenskommelse förbjudes

INNEHÅLL: *Nils Adolf Erik Nordenskiöld †* (med 5 illustrationer). *Konstnärslif i Falsterbo* (med 2 illustrationer). *Konungens sommarresor* (med 12 illustrationer). *Från kättsarinnan Fredriks jordafärd* (med 2 illustrationer). *Santos Dumonts missöde* (med 1 illustration). *Främlingar från den soliga södern* (med 2 illustrationer). *Vår främste humoristiske tecknare* (med 1 porträtt). *"Ett ögonblick"*. Öfers. för HVAR 8 DAG, forts. o. slut. *En ovanlig inbrottsstöld* (med 1 illustration). *Veckans porträttgalleri* (med 14 porträtt).

BONNIERS TRYCKERI AKTIEBOLAG. GÖTEBORG. 1901.

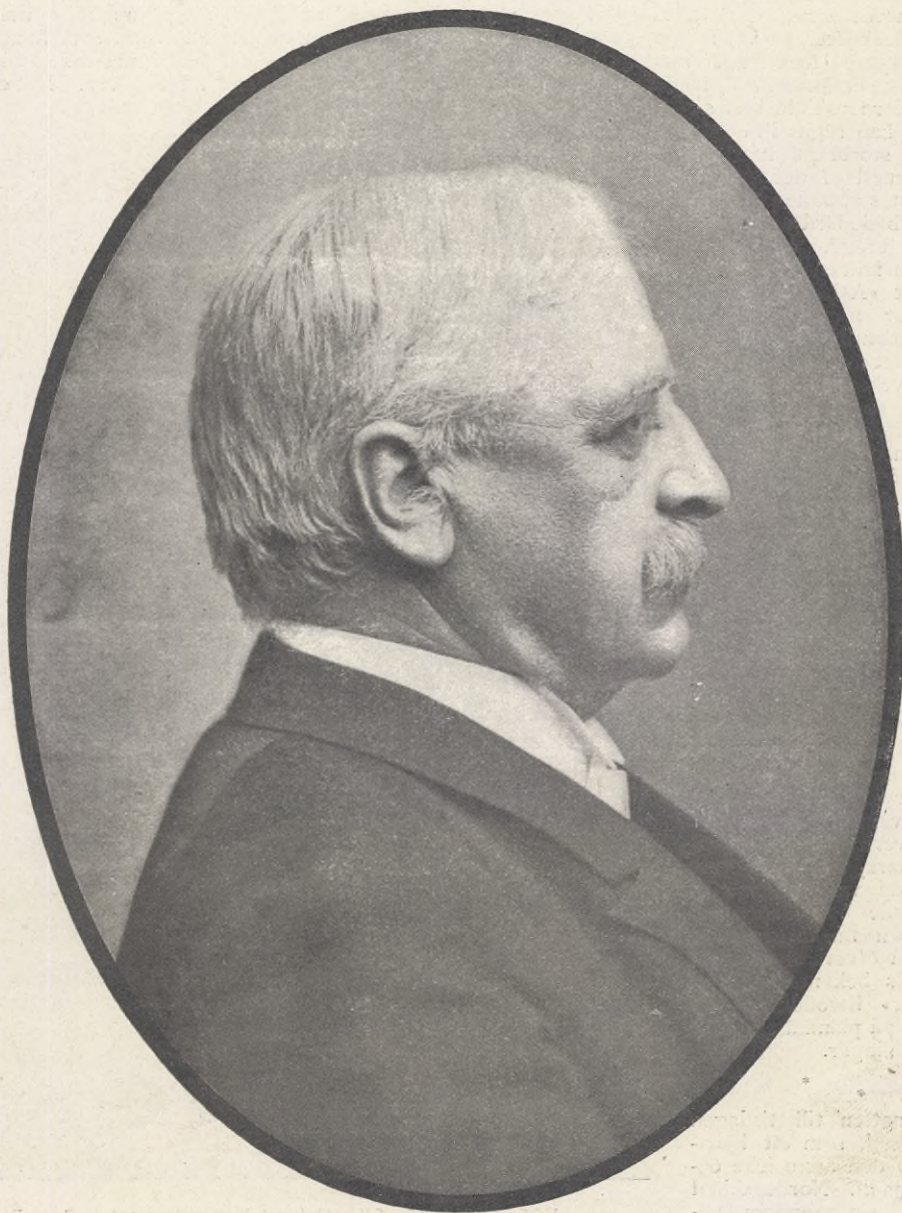

Foto. Dahlöf, Stockholm.

NORDENSKIÖLD. †

NILS ADOLF ERIK NORDENSKIÖLD. †

Med Nordenskiöld har vår tids mest ryktbare svensk gått ur tiden. Ingen annan af Sveriges store män var på långt när så känd som han, och sannolikt har icke heller tillförne någon svensk varit så världsbekant som han. I forna dagar omfattade ett världsykte på sin höjd England, Holland, Tyskland, Frankrike och Italien, men, tack vare telegraf och tidningar, kan nu mera en person bli känd öfver hela den civiliserade världen och en stor del af den icke civiliserade: Afrikas vildar lära ju t. o. m. ha en aning om, hvem Dreyfus är!

Och tidningar och telegraf ha haft mycket att berätta om Nordenskiöld!

Samojederna, tsjuksjerna, och hvad de öfriga polarinvånarne nu heta, ha för visso kunskap om namnet Nordenskiöld — liksom detta klangfulla namn är känt bland många af Sydamerikas och Australiens urinvånare. Och de flesta af världens illustrerade tidskrifter ha väl någon gång visat sina läsare den fräjdade forskningsresandens och vetenskapsmannens karaktäristiska, något bistra drag...

Hvarför Nordenskiöld blef så världsbekant kan sägas i få ord: det var en storbragd han utförde, en bragd af det slaget, som kan förstås af både gammal och ung, af både lärd och olärd. Det var en bragd, som satte den allmänna fantasien i rörelse — begreppet »Asiens kringsegling» innebar något ofantligt stort, något ofantligt mystiskt... Och fastän det nu så länge varit verklighet, tycker man dock, att det är som en saga — liksom Napoleons lifsvärk redan förefaller som en underbar sägen.

Därför blef Nordenskiöld också för den stora vida världen nästan som en väldig sagofigur, och det kan icke heller förnekas, att den ryktbare upptäcktsresanden, huru grundlärd han än var, och huru enkelt och anspråklöst han än uppträdde, i sitt väsen hade något fantastiskt. Han var en utpräglad fantasimänniska, alltid full af vidtsvävande idéer, hvilka gärna gingo stick i stäf mot auktoritetstron och den »vetenskapliga ortodoxien» (ett uttryck, som han med förkärlek använde). Men när det gällde att öfverföra dessa fantasier på fast mark, att utföra dem i handling, då var han, när så behöfdes, både betänksam och försiktig. Den finska grundligheten fick då öfverhanden, och Nordenskiölds bekanta utomordentliga »tur» berodde nog till största delen på planmässigheten i hans anordningar.

* * *

Det var natten till tisdagen den 12 augusti, som ett hjärtslag ändade den ännu icke 69-årige mannens lif. Nordenskiöld befann sig på sin egendom Dal-

byö på Södertörn, nära Trosa, dit han anländt föregående afton från Stockholm. Han var då vid god hälsa, ehuru han för dem, som endast kort tid förut träffat honom, förefallit något af-tärd.

Nils Adolf Erik Nordenskiöld var, som bekant, född finne. Och han bibehöll alltid den goda finska brytningen i talet. Han såg dagens ljus i Helsingfors den 18 nov. 1832 samt var son till mineralogen och intendenten för finska bergstaten Nils Gustaf Nordenskiöld. Efter fullbordade förstudier promoverades den unge Nordenskiöld 1856 till magister och doktor. Det är nogsamnt bekant, att han kom hit öfver till Sverige till följd af ett tal, som han höll vid den afskedsfäst, hvilken efter promotionen i Helsingfors hölls för en inbjuden deputation från de svenska universiteten. Det blef honom sedan ålagdt att göra afbön för sina djärfva ord eller lämna landet. Stolt som han var, valde han det senare — och blef denne det gamla Sveriges nye son sitt hemland till evig ära. Det dröjde icke

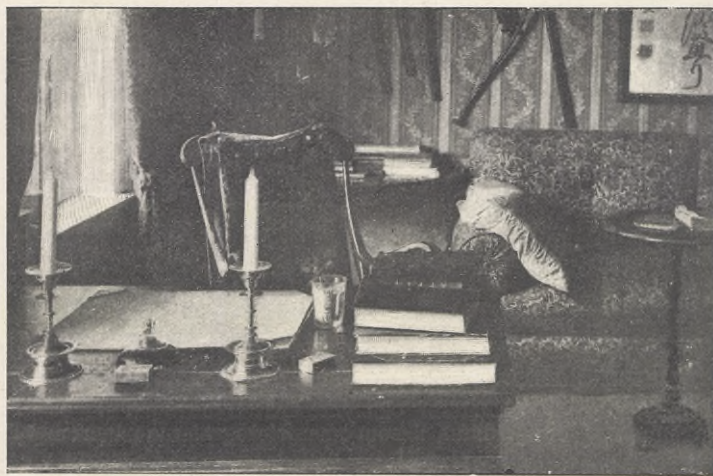

† NORDENSKIÖLD: Oljemålning å Nationalmuseet af G. v. Rosen.

heller mera än halftannat år, innan han, 1858, utnämndes till professor och intendent vid Naturhistoriska riksmuséets mineralogiska afdelning, hvilken befattning han ännu vid sin död innehade.

Redan dessförinnan, eller sommaren 1858, hade emellertid Nordenskiöld gjort sin första ishafsfärd under ledning af den svenska vetenskapliga polarforsknings fader O. M. Torell, hvilken då sökte utforska fjordarne på Spetsbergens västra kust. Ej mindre än nio ishafsfärder skulle Nordenskiöld ytterligare komma att göra. Åren 1861, 1864 — då första gången chef för en expedition — 1868, 1872—1873 begaf han sig till Spetsbergen och kringliggande trakter, 1870 och 1883 till Grönland, 1875 och 1876 till sibiriska ishafvet, hvilket han fullständigt genomsegelade 1878—1879 under Vegafärden.

Dagsprässen har redan utförligt skildrat Nordenskiölds olika upptäcktsfärder, och vi kunna här blott i största korthet syselsätta oss med dessa. Vid 1868 års färd gällde det att fullborda en förberedande undersökning för den planerade gradmätningen å Spetsbergen, som just nu håller på att avslutas. Vid 1868 års expedition hade Nordenskiöld för första gången en enskild person bakom sig som mecenat, nämligen Oscar Dickson. Sveriges nuvarande statsminister, friherre von Otter, förde då fartyget, ångaren »Sophia», och man nådde denna färd en högre breddgrad, än något fartyg ditills hunnit. År 1872 hade man haft för afsikt att i släde, med renar, framtränga så långt som möjligt mot polen. Planen gick dock om intet. Dåvarande löjtnanten Louis Palander deltog i denna expedition och utförde jämte Nordenskiöld en slädfärd på nordostlandets aldrig förut beträdda inlandsis.

NORDENSKIÖLDS ARBETSNUM Å DALBYÖ.

Slutligen kom färden mellan Atlantiska och Stilla havet norr om Asien, »Nordostpassagen», till utförande. Den 21 juli 1878 lämnade Nordenskiöld med tre fartyg Tromsø hamn, den 1 augusti nåddes

Jenisejs mynning, den 19 i samma månad passerades Asiens nordligaste punkt, Kap Tsjeljuskin, och den 28 september 1878 blef Vega, expeditionens hufvudfartyg, fördrat af nuvarande sjöministern, dåvarande löjtnant Palander, instängd vid Pitlekaj, på Tsjuktsjerhalföns norra kust.

Här hade de instängda vetenskapsmännen de rikaste tillfällen till studier och iakttagelser, och vetenskapen blef äfven genom deras forskningar under denna tid riktad med nya rön och upptäckter. Den 18 juli 1879 slapp Vega åter lös och den 2 sept. kom segertelegrammet från Yokohama, förkunnande, att ett nytt storverk utförts af svenske,

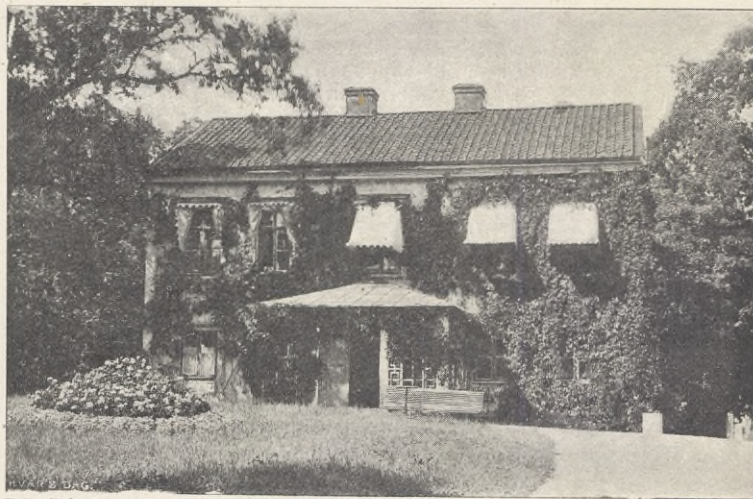

Foto. Robsahm Trosa.

DALBYÖ, HVAREST NORDENSKIÖLD AFSOMNADE.

män. Vegas färd kring Europa blef sedan ett triumftåg utan like, och Nordenskiöld hyllades som knappast förut någon svensk man. På kvällen den 24 september 1880 mottogs han i Stockholm, då Nordenskiöld, direkt från sitt fartyg, som lade till vid Skeppsbron, å en särskildt byggd brygga, hvilken strålade i eldskrud, framskred till Logården, på vägen hälsad af öfverståthållaren, stadsfullmäktige och andra korporationer, upp till slottet, där konungen personligen mottog honom. Och ingen, som den aftonen var i hufvudstaden, lär väl någonsin glömma detta Nordenskiölds storartade mottagande och hans triumfala hemfärd genom den ljustrålade och fästsmäckade staden.

En redogörelse för sin färd lämnade Nordenskiöld i »Vegas färd kring Asien och Europa», som utom på svenska samtidigt utgafs på ej mindre än tio språk. De vetenskapliga forskningarnas resultat offentliggjordes i ett särskildt verk om fem band, utgifvet af N., som därtill äfven publicerade ett bihang till reseberättelsen under titel »Studier och forskningar, med anledning af mina resor i höga Norden».

Efter hemkomsten från Grönlandsfärden 1883 ägnade sig den lärde vetenskapsmannen allt mer

åt den gamla kartografien. Resultatet af hans forskningar häri blef det stora verket »Facsimile-atlas» och det lika storslagna arbetet »Periplus», ett utkast till sjökortens och sjöböckernas äldsta historia.

Det var — säger en person, som en gång stått Nordenskiöld nära — en af Nordenskiölds främsta egenskaper som vetenskapsman att ej dröja med att delgifva andra frukterna af sina studier och forskningar. Flitig skriftställare, var han en lika varm vän till allmänbildningen som till den mer speciella vetenskapligheten.

Det var klart, att en så vidt anlagd natur som Nordenskiölds, att en så för allt mänskligt intresserad och verkligt frisinnad man också skulle vilja göra sin insats i det politiska lifvet. I riksdagen kom han dock aldrig riktigt till heders, hvilket nog till stor del berodde på hans skäliga bristfälliga talarekonst.

Alla dödliga ha ju sina fel, och Nordenskiöld var icke heller fritagen från sådana: hans humör kunde stundom vara något uppbrusande eller surt, och hans »medarbetare» af olika slag kunde härigenom få utstå rätt svåra perser. Men kunde man då — berättas det — ombord på polarfartyget blott få »gubben» att taga sig en kopp kaffe, blef han genast åter god, ty liksom alla finnar blef han glad af den kära kaffetären...

* * *

Nordenskiöld var naturligtvis hedersledamot eller medlem af ett snart sagdt oräkneligt antal vetenskapliga samfund, och han hade en mängd höga ordensutmärkelser. I sin ungdom hade han en gång försmått nordstjärnan, och det berättas, att då han sedermera vid något tillfälle velat förära Karl XV en vacker isbjörnshud, konungen i sin tur vägrat att mottaga denna:

»När du icke ville ha min stjärna» — lär konungen ha sagt till Nordenskiöld — »så struntar jag i din hud...!»

Den i bästa mening frisinnade mannen förblef emellertid, hvad hufvudsaken beträffar, alltid den samme, äfven om han sedermera mottog ordn: han var ungdomligt entusiastisk och full af planer intill sin sista dag. Han fick, såsom han önskade, utan föregående sjukdom skiljas hädan.

* * *

! Nordenskiöld sörjes närmast af maka född Mannerheim, en son, kandidaten Erland Nordenskiöld — se HVAR 8 DAG för den 7 april d. ärg. — som för närvarande befinner sig på en forskningsfärd i Patagonien, och en dotter, gift med kapten Swedenborg. Äldste sonen, Gustaf Erik Adolf, en lofvande vetenskapsman på det mineralogiska samt äfven arkeologiska området, afled 1895, allenast 27 år gammal.

KONSTNÄRSLIF I FALSTERBO.

Amatörfoto.

LANDSKAPSMÅLARNE PROF. WAHLBERG OCH G. RYDBERG VID SINA STAFFLIN.

Den lilla staden i sydvästra Skåne med sina 300 invånare räknar nu dessutom några hundra sommargäster, som gärna försaka en del komfort mot den rika ersättningen af en härlig luft, friska strandbad och framför allt ett roglifvande lugn. Det idylliska samhället, som hittills lyckats undvika direkt järnvägsförbindelse och därför till stor del bibehållit sin okonstlade natur, lämnar naturligtvis rika tillfällen åt landskapsmålaren att göra studier.

Amatörer och yrkesartister begagna sig också flitigt därpå, liksom amatörfotograferna på sitt mera lättvindiga sätt på plåten bevara de vackra motiven.

Samhället har bl. a. sedan några år tillbaka som sommargäster tvänne af vårt lands förnämste landskapsmålare, prof. Alfred Wahlberg och Gustaf Rydberg, hvilka vi här presentera för våra läsare. De äro, som synes, vid »förevigandet», i full färd med utöfningen af sin charmanta och skattade konst.

Vi fortsätta här återgifvandet af bilder från de resor konungen gjort i olika trakter af landet under sommaren. Det är med verklig glädje man förnummit, att h. m. så väl stått ut med de strapatser, som varit förbundna med dessa färder, och befolkningens glädje öfver att efter den i vintras lyckliga öfverståndna sjukdomen få återse sin gamle, vördade monark har ock varit lika entusiastisk som djupt känd.

Till Stegeborg anlände konungen lördagen den 11 denes. Här voro vackra dekorativa anordningar vidtagna — särskildt vid landstigningsplatsen och hela vägen till ingången till ruinerna.

Vid framkomsten till borggården hälsade grefvinnan Mörner å Herrborum konungen välkommen i en dikt. Sedan konungen låtit fotografera sig, inskref han sitt namn å en sten vid östra delen af ruinen. Konungen uppdrog åt riksantikvarien, som befann sig i hans svit, att ombesörja, att ruinen ofördröjligen och på konungens bekostnad på behöfliga ställen cementeras och att träd och buskar, som nu växa på ruinen och skada den, borttagas.

Till Norrköping anlände konungen kl. 8,10 e. m. till Vikbolandsbanans station, där storartade dekorativa anordningar voro vidtagna. Då konungen utträdde ur stationshuset, hälsades han med hurrap af den ofantliga folkmassan samt med folksången. Vänligt hälsande åt alla sidor, steg ko-

nungen upp i det väntande ekipaget, och färden ställdes utefter Södra och Östra promenaderna samt Drottninggatan, vid hvars slut en ståtlig äreport var rest, till statens järnvägsstation, därifrån konungen fortsatte resan till Stockholm.

Härifrån gick färden den 13 till Örebro, där h. m. inträffade vid middagstiden och vid stationen hälsades välkommen af stadens borgmästare, hvilkens hälsningstal beledsagades af hurrarop och fanfarer samt kungssången. Konungen tackade för hälsningen samt framhöll stadens stora utveckling under hans regeringstid, och huru hans familj hade särskild orsak att minnas Örebro. Vid Vingåker hade landshöfding Svedelius mött. Örebro stations väntsal var förvandlad till ett växt-hus, och vid Järnvägsgatans mynning hade rests en stor vacker äreport med konungens namnchiffer samt årtalen 1880 (året för konungens senaste besök)—1901. Mycket folk var i rörelse.

Genom de flaggprydda gatorna åkte konungen direkt till slottet, där landshöfdingen gaf lunch. Därpå besågs

Foto. Ingvaldson, Norrköping. KONUNGEN VID STEGEBORGS RUIN.

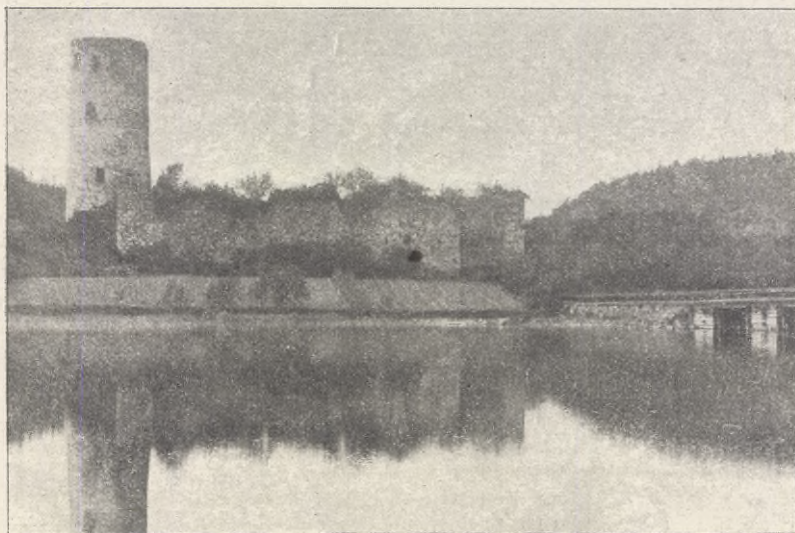

Foto. Ingvaldson, Norrköping. STEGEBORGS SLOTTSRUIN.

Foto. Hakeller, Örebro.

KONUNGEN I ÖREBRO: Konungen lämnar den nya Tekniska skolan. Vid hans sida landshöfd. Svedelius.

slottets inre, särskildt fornminnesföreningens nyrestaurerade lokaler.

Kl. 7 gafs middag å slottet för ett 60-tal personer, hvarvid konungen talade för Örebro stad och länets höfding. Vid afresan från slottet sjöng en manskör fosterländska sånger. Slottsparken och stadens centrala delar voro rikt illuminerade. Då det k. extratåget gick ut från perrongen, utbrakte

borgmästaren ett »leffe konungen», följdt af hurrap och fanfarer. Tåget fördes af distriktschefen Isberg.

Konungen som åtföljdes af öfverhofjägmästaren Ankarcrona, förste hofmarskalken greve von Roson, hofintendenten Böttiger och adjutanten, kapten Ekström, anlände på onsdag kl. 9,30 f. m. till Göteborg, där han i den fästligt smyckade vänsalen

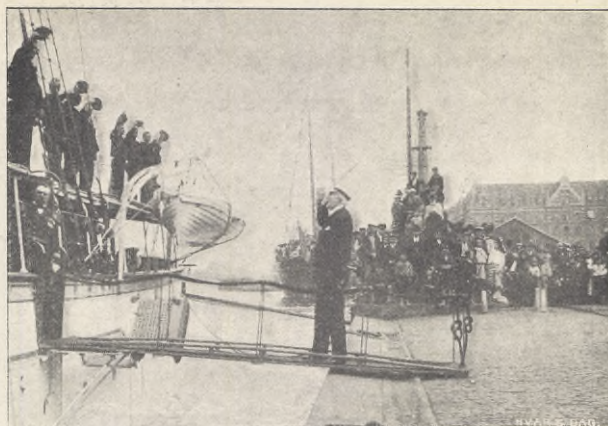

Foto. Ruman, Göteborg.

KONUNGEN I GÖTEBORG: Konungen beser den nya Kungsportsbron.

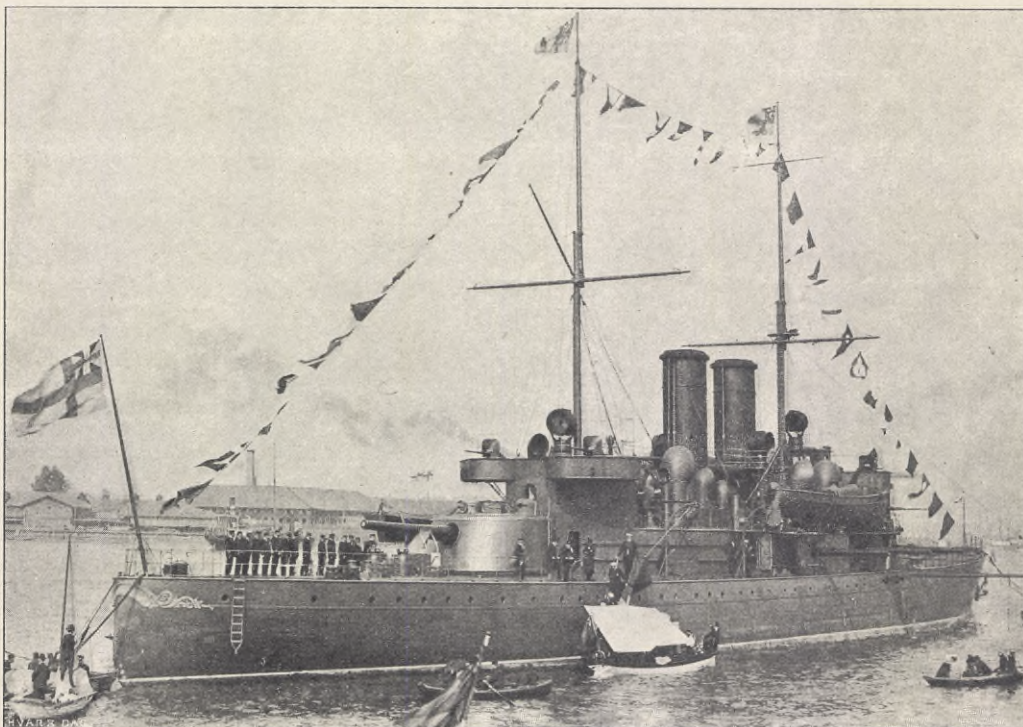
mottogs af en lysande och representativ samling med landshöfd. frih. Lagerbring i spetsen. Hälsad af lifliga hurrarop, steg konungen jämte uppvaktning upp i de väntande ekipagen, hvar på färden gick rundt Trädgårdsföreningen genom Allén till den nya Kungsportsbron. Här steg konungen ur vagnen och besåg bron, som tydligen tilltalade honom, och öfver hvilken han uttalade loford.

På middagen ägde pansarbåten »Årans» sjösättning rum, och fick stapelafloppningen genom konungens närvaro en synnerligen högtidlig prägel. Dessförinnan gjorde dock h. m. ett besök å den nu fullt färdiga »Dristigheten», som han med intresse besåg. Han yttrade, att alla de, som medverkat vid byggandet, hade all heder af det färdiga verket, och han hoppades, att fosterlandet skulle ha ännu större heder af »Dristigheten».

Amatörfoto. Almquist, Gbg.

KONUNGEN GÅR OMBORD Å DROTT.

Amatörfoto Dahlquist, Gbg.

KONUNGEN BESIKTIGAR »DRISTIGHETEN», den nu färdiga pansarbåten, den sista af »Svea-typen».

HVARZ DAG.

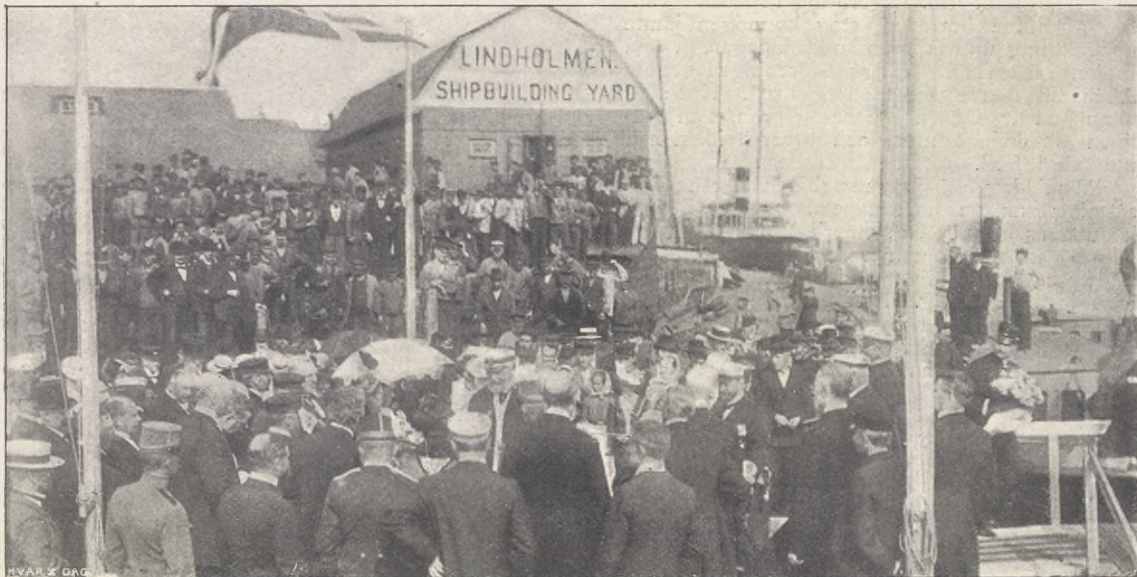
Foto. Rimman, Göteborg.

KONUNGEN I DROTTS ÅNGBARKASS PÅ VÄG TILL STAPELAFLOPPNINGEN.

Till höger om konungen sitta: friherrinnan Lagerbring, hofjägm. Ankarcron» landshöfding Lagerbring och kapten Ekström, till vänster statsrådet Palander, grefvarne Ehrensvärd och von Rosen.

Härpå ägde, som nämnts, »Årans» stapelafloppning rum under öfliga ceremonier, hvarvid »dopet» förrättades af friherrinnan Lagerbring, som krossade en champagneflaska mot stäfven, just då det väldiga fartyget gled ut i älfven. Därpå yttrade konungen till de kringstående ungefär följande:

»Den nya pansarbåtens namn är *Åran*, men det namnet är icke nytt. Det bars i gångna tider af ett svenskt linieskepp, som sedan, då det nedhöggs till fregatt, fick namnet 'Göteborg', och på det fartyget gjorde jag min första sjöexpedition för 62 år sedan, nämligen år 1839.»

HVAR 8 DAG.
Foto. Himmann, Göteborg.

KONUNGEN EMOTTAGES Å LINDHOLMEN.

Foto. Himmann, Göteborg.

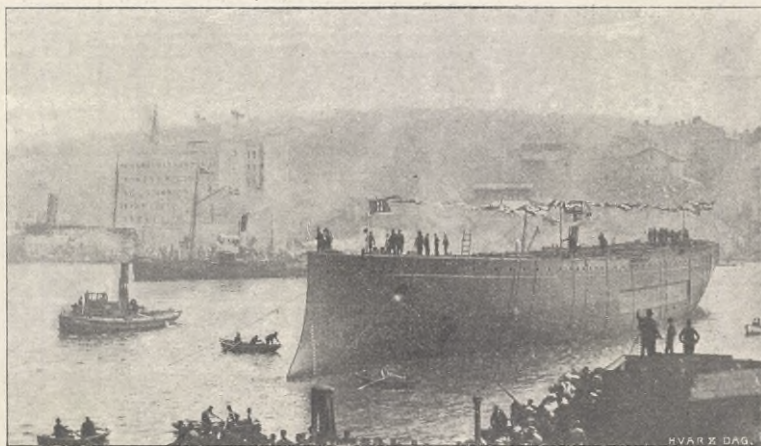
»DOPET» AF »ÄRAN»: Friherrinnan Lagerbring krossar champagnebuteljen mot stäffen.

Strax därpå steg konungen åter ombord på »Drott», som vid $\frac{1}{2}$ 4-tiden afgick till Särö, där konungen omedelbart efter ankomsten uppvaktades af en komité, som å badsocietetens vägnar inbjöd honom till lunch följande dag. Denna gick också af stapeln kl. 2 dagen därpå i societetshuset under den angenämaste stämning.

Ända till 5-tiden uppehöll sig konungen i land, då han tog afsked af sällskapet, i hjärtliga ordalag tackande för det mottagande, som kommit honom till del.

På aftonen ägde en »venetiansk fäst» rum, och »Drott» kvarlåg vid Särö till på lördag morgon, då färden gick till Marstrand, dit h. m. ankom vid

10-tiden. Kungsfartyget ankrade här på sin vanliga plats mellan Kvarn- och Klöfverholmarne, och då konungen efter en synnerligen vacker insegling landsteg, hälsades han af en talrik människoskara samt komiterade, anförda af borgmästare v. Zweigbergk. Denne höll till konungen ett högstämtdt, kortare välkomsttal samt utbrakte ett lefve, som besvarades med dånande hurrarop. Konungen vandrade därpå, hälsande åt alla sidor, upp till societetshusets veranda, därifrån han åsåg en mycke'

Amatörfoto Sandberg, Gbg.

VÅR NYASTE PANSARBÅT »ÄRAN». Efter stapelaföppningen.

Foto. Jonason, Göteborg.

[KONUNGENS LANDSTIGNING I MARSTRAND.

vacker flaggdefilering af småttingar samt åhörde Neumannska kapellets prestationer.

Senare på aftonen deltog konungen i soarén i societetssalongen, där ståtliga dekorativa anordningar voro viddagna, och där h. m. med ett som alltid hjärtligt och värtaligt anförande besvarade den skål, som för honom å societetens vägnar utbraktes af d:r Lamberg.

Alla beskrifningar stämma öfverens i att detta kungamottagande i Marstrand varit det allra vackraste och ståtligaste, som kanske någonsin ägt rum, och alla i Sveriges land enas ock i den önskan, att vår gamle, gode, fridsälle drott under de veckor han här unnar sig hvila från den tunga regeringsbördan, måtte finna ro, vederkvickelse och glädje.

Foto. Jonason, Göteborg.

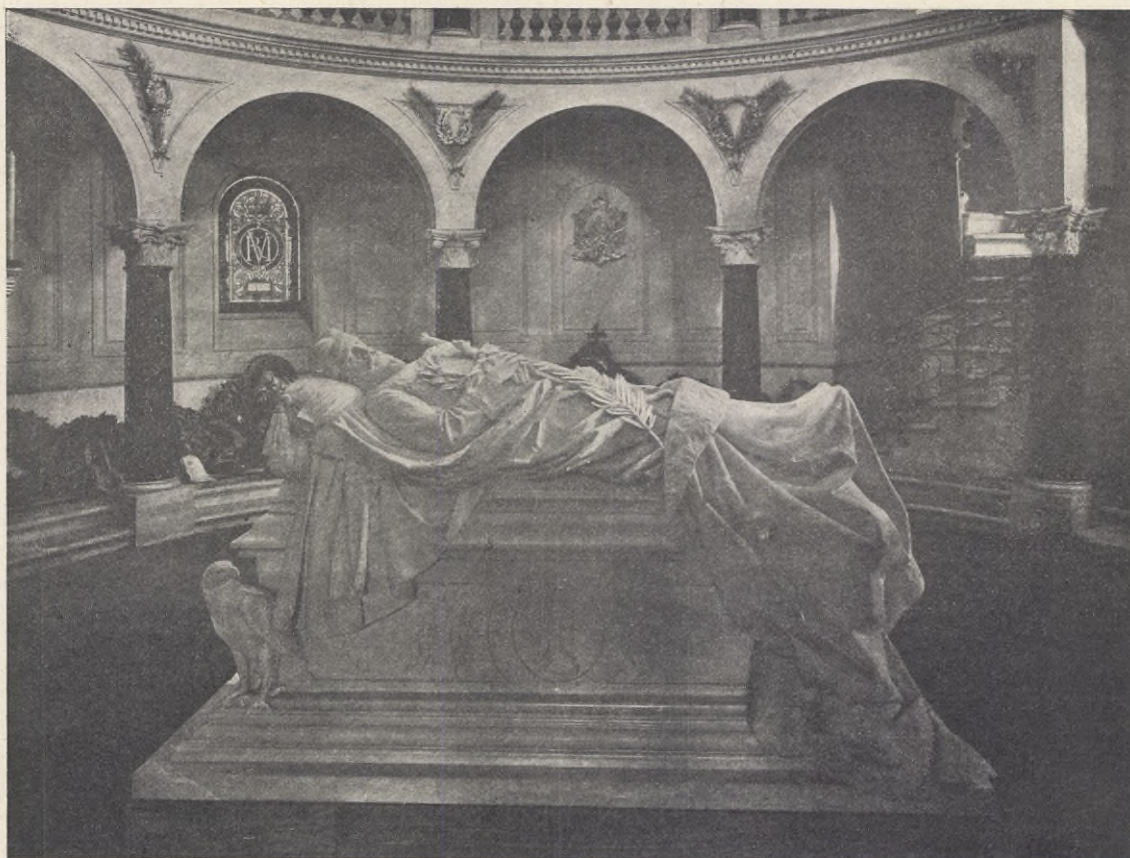
KONUNGEN HYLLAS I MARSTRAND AF DET UNGA SVERIGE.

NORDENSKIÖLD I SITT ARBETSNUM.

Se artikeln å 2 och 3 sidorna!

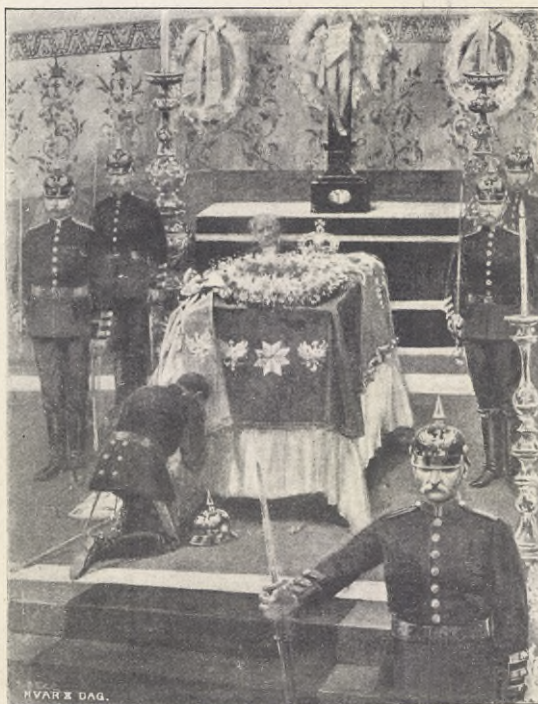

Foto. Axel Lindahls fotografiföretag, Stockholm.

KÄJSAR FREDRIKS MAUSOLEUM, ÄFVEN KÄJSARINNANS SISTA HVILORUM.

Lördagen den 10 dennes ägde en enkel, men högtidlig sorgeshögtid rum i Cronberg öfver kajsarinnan Fredriks stoft. Alla fönster i staden voro upplysta, och den frivilliga brandkårens facklor kastade ett flammande sken öfver gatorna. Tyst skred sorgetåget ut i kvällen från det mörka, af höga, susande träd omgifna Friedrichshof och fram mot staden. Närmast efter kistan gick kajsaren, kronprinsen och sedan öfriga furstliga släktingar och dignitärer. I St. Johanniskyrkan ägde sorgegudstjänsten rum. Sedan en kort bön blifvit läst, knäböjde kajsaren jämte prinsarne och de öfriga furstliga personerna vid kistan. Därpå nedlade kajsaren en krans af hvita liljor vid densamma och lämnade så kyrkan jämte de öfriga i sorgetåget deltagande.

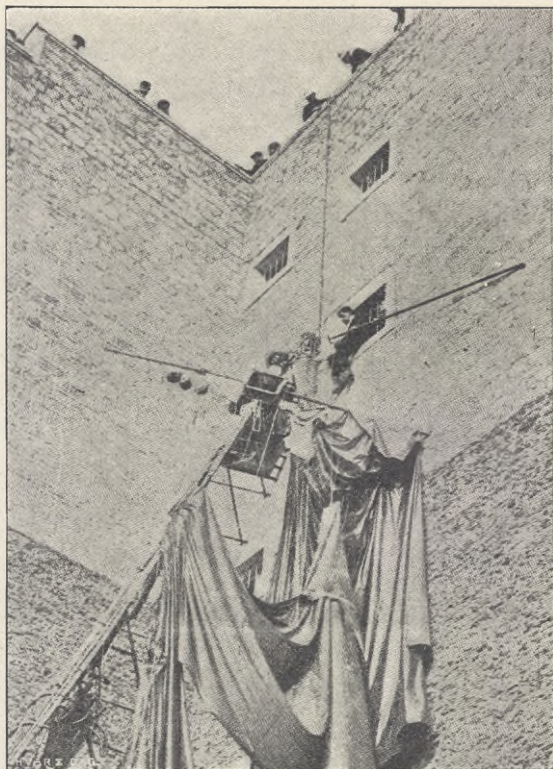
KÄJSAREN KNÄBÖJER VID SIN MODERS KISTA.

SANTOS DUMONTS MISSÖDE.

Den unge, djärfve luftseglarens försök med det af honom så genialiskt uttänkta, styrbara luftskeppet följas alltjämt med största intresse af hela den civiliserade världen. Emellertid tyckes hans luftskepp vara rätt bräckligt och hvad säkerheten beträffar ännu lämna åtskilligt öfrigt att önska.

Så råkade han den 8 dennes, då han ånyo företagit en uppstigning för vinnandet af det Deutscha priset, just då han dubblerat Eiffeltornet och allt syntes gå honom väl i handom, på en anseelig höjd att af en häftig vindstöt slungas uppåt, hvarvid ballongen hastigt tömdes. Han stoppade nu motorn, och ballongen sänkte sig snabbt ned på ett hotelltak. Santos Dumont lyckades dock i förbifarten krafla sig upp i ett fönster, därifrån han räddades af några raska brand-soldater, och är vår bild tagen från denna kritiska situation.

Luftseglaren kom sålunda lyckligt undan från äfventyret, hvaremot ballongen fullständigt ramponerades.

FRÄMLINGAR FRÅN DEN SOLIGA SÖDERN.

Att folk emigrerar från Sverige, hör ju i dessa tider tyvärr ej till ovanligheterna, men ovanligare är, att man immigrerar hit upp till höga Norden, åtminstone från — Bulgarien. Så har dock varit fallet med de två gossar, hvilka synas å bilden; den äldre af dem, Luben Nikoloff, är 16 år gammal, kom hit 1897, fick anställning som smedslärling i närheten af Tjugesta station i Närke, där han trivdes så väl, att han för någon tid sedan lät

sin 13-årige broder Nikola komma till sig. De båda bröderna äro födda i staden Kasanlyk i Ost-rumilien, och föräldrarna numera bosatta i Sofia.

Af ytterligare ett par små främlingar, som vandra landet omkring, menigheten till öron- och ögonfägnad, meddela vi ock en lyckad bild. Äfven dessa det soliga söders barn tyckas ju, att döma af deras belättna yttre, trivas mycket godt i vårt land.

TVENNE BULGARER.

Foto. Sjöberg, Karlsborg.

SMÅ ITALIENSKA MUSIKANTER.

Foto. Jonsson, Göteborg.

ALBERT ENGSTRÖM.

Det var en gång någon, som frågade Albert Engström:

»Hör du, hvad gjorde du egentligen i Uppsala för något?»

»Hvad jag gjorde? Studerade, förstås!»

»Studerade — ä —! Hvad då?»

»Humor — din åsna!»

Och att hans studier härutinnan måtte ha befrivits med både ifver och samvetsgrannhet, har väl hans senare verksamhet tillfullo bevisat. Albert Engström är för närvarande utan all gensägelse vår främste och säkraste karikatyrerist, och han sitter därjämte inne med en djup fond af verklig, äkta känsla och humor, som kanske finner sitt bästa uttryck, då han själf tror sig — eller gör sig — minst djupsinnig...

Egentligen bör man kanske ha hört Albert Engström sjunga sina genuina bondvisor och berättas sina landsmålshistorier, för att rätt uppfatta hans karaktär och begåfning, ty på detta område var han åtminstone för några år sedan absolut mästare: hans kärlek till och känsla för »ämnet» få härvidlag helt naturligt ett omedelbarare, mera intuitivt uttryck än fallet ofta är, då han i ord eller bild rör sig med satirikerns eller karikatyreristens skarpa pänna. Och Albert Engström är dock först och främst impressionist, känslö- och hjärtemänniska — han må nu låta aldrig så bister och »tankediger»...

Från Uppsala kom Albert Engström ned till Göteborg, där han under Carl Larsons ledning stretade ett par år på Valand och ibland hade det stråfsamt nog.

En gång kom Calle Larson hem till »pojkarne»,

där de bodde, 3 stycken lika »förmögna», ute vid Örgrytevägen.

»Men hur tusan kan ni reda er, pojkar?» sa' Larson, som tyckte det »såg magert ut» där hos dem.

»Reda oss?» svarade Engström torrt på sitt allvarliga sätt — »Inte reder vi oss intel!»

Larson, hvilkens geniala blick genast såg, hvilken talang, som fanns hos Engström, var honom under dessa Sturm- und Drang-år en trogen vän och rådgifvare, den där alltid sökte framhålla honom och skaffa honom beställningar. Så utförde Engström under sin göteborgsvistelse bl. a. »frescomålningarne» i Weises ölhall, hvilka bära tydligt vittnesbörd om hans alltmer mognande talang.

*

Hvad Albert Engström sedan åstadkommit först i »Nisse» och sen i »Strix», i sin »Gyllene bok» och i mycket annat, är ju bekant för en och hvar — i »Riket», för att tala med honom själf.

Innan den, som skriver dessa rader, gjorde detta, skref han till Albert Engström med förfrågan, om denne till bemälda *Sympatiska Tåxt* ville bidra med något häpnadsväckande distichon, hvilket dock af den blygsamme unge mannen afböjdes. Ur hans svarsbref må emellertid anföras följande, såsom varande rätt belysande för de framtida planer han hvälfver i sitt sinne.

Han skriver:

»Emellertid är Grisslehamn idealiskt, om man undantar sommargästerna. Jag funderar på att skaffa mig ett hus här att bo i för all framtid och ägna mig åt jakt och segling. Ty jag har två utmärkta bössor och en koster, en centerbordssnäcka och en kanot och Ålandshaf alldeles utanför med ejder och prackor och al fågel och lefver utanför samhällets lagar, så mycket jag kan som skatte-skrifven och för ständigt försummade beväringss-mönstringar och mantalsförteckningsinlämningar plikterläggande medborgare. Stundom är hafvet mycket gropigt, stundom är det som poleradt eller ståletsadt.»

Som man ser, är Albert Engström en man, som fröjdas åt naturen och lifvet, och som redan antydts, är han också störst och bäst som konstnär, då han tar lifvet och människorna *au niveau* och icke »från tinnarne»...

Själf som människa betraktad, är Albert Engström en hederspojke, en god kamrat, som minns, att han själf fått streta sig fram, och med ett hjärta, som slår varmt för allt intelligent och vackert — vare detta nog sagdt...

T. v. T.

ETT ÖGONBLICK.

Af *Wladimir Korolenko*.

Öfversättning för HVAR 8 DAG

(Forts. o. slut fr. nr 46.)

IV.

Så förgingo flera år, hvilka tycktes honom som dagar. Sömnens tid existerade icke för honom: hela hans lif var en tung, långsam, dödande sömn.

Men sedan någon tid tillbaka började dock underliga gestalter att störa honom i denna sömn. I fortet var en egendomlig rörelse rådande: spaniorerna började förbättra de gamla murarna, och alla bristfälligheter, som under de lugna åren uppkommit, reparerades skyndsamt. Oftare än förut såg man kuttrar med den spanska örlogsflaggan röra sig mellan ön och kusten.

Och en gång föreföll det honom, som om såge han i de välbekanta dalarna och bärgen små rök-moln som efter afskjutna skott; helt ljusa, små rök-moln stego plötsligen upp mot den mörka fonden och försvunno långsamt i den blå luften. En gång drog en stor, svart monitor så nära förbi hans fönster, att de af densamma upprörda vågorna slog mot hans fönster...

Han grep med båda händer tag i gallret och skakade det... Det knakade och lossnade allt mera... Från de håligheter, i hvilka järnstängerna sutto, ramlade stenflisor och sand ned...

Denna dag gjorde honom hafvet åter orolig och nervös. Somliga vågor började redan att slå in öfver vågbrytaren, som var anbragt vid inloppet till viken, och på bränningens djupa toner svarade stenarne vid stranden med stönande och rasslande...

Diaz ryckte blott på axlarne och beslöt att gå till sängs litet tidigare än vanligt. Han lade sig på sin madrass, och då den gamle spanioren, hans vaktare, vid vanlig tid ställde lyktorna i dess öppning i dörren, föll skenet från densamma på hans sofvande gestalt med det bleka ansiktet och de slutna ögonen. Det såg ut, som om Diaz sof lugnt; endast ibland drogo sig hans ögonbryn ihop, och hans ansikte antog ett uttryck af smärta.

Plötsligen vaknade han. Det var, som om någon kallat honom vid namn. Ett vindkast jagade en våg öfver vågbrytaren och den slog med full kraft mot cellens murar.

Diaz reste sig hastigt. Det föreföll honom, som om han blott sofvit några minuter, och han såg ut genom fönstret i hopp att se båtens segel. Men därute var blott svart natt, och det dämoniskt brusande hafvet. Han kände till allt detta — detta brusande, pipande och hvisslande och darrandet af klippan under honom; äfven om det icke ofta varit sådana stormar. Men denna gång föreföll det honom, som om hörde han genom de rasande elementens larm nya, lugnande, smekande melodier ljuda...

Han grep tag i gallret och såg ut genom fönstret i natten. Den aflägsna kusten var höljd i djupt mörker, endast någon gång syntes en skymt af månen mellan de mörka, drifvande molnen. Men ur allt det vilda larmet, tyckte han sig fortfarande höra upplifvande, glädtigt manande rop...

Chuan-Maria Miguel-Chose-Diaz kände sin själf bäfva, som om han vaknat ur en lång sömn. Han mindes tydligt, hvad han sett för några dagar sedan. Detta var dock ingen dröm! Hur kunde han anse det för en dröm! Det var rörelse, det var skott, det var uppror!...

En ny vindstöt kom, och spetsarne af vågorna lyste. Och med en sällsam entusiasm började han af alla krafter skaka gallret.

Stenar och murbruk ramlade ned på golvet, och slutligen följde gallret efter med ett doft, klingande ljud...

Men där nedanför i viken gnisslade och skrek båtens förtöjningskedja.

Samtidigt ägde aflösning rum på muren.

•Helige Josef — *Maria santa...*!» mumlade den nye soldaten. Han drog kapuschongen öfver hufvudet och drog sig in under krönet på muren.

Vågorna vräkte nu våldsamt öfver hela hafvets bredd, deras spetsar skimrade i mörkret, och stormen ökades alltjämt.

I detta ögonblick hoppade Diaz ut genom fönstret. Vågorna slog öfver honom, bedöfvade honom, kastade honom till marken... Han låg en stund utan att röra sig, förfusen och jämmerlig, och hans själf betogs af fasa. Omkring sig såg han, då han ändtligen slog upp ögonen, blott de svarta hafsvågorna.

Endast fortets stenmurar stodo orörliga i detta naturens uppror. Från kasärnen hörde han trummorna helt dämpadt slå taptot, och han såg det svaga ljuset skimra från sitt cellfönster.

Diaz reste sig mödosamt, och som en hund, som fått stryk, smög han sig tillbaka till detta ljus, Nej — hafvet är mordiskt och mörkt... Han skall återvända till sin cell, skall återinsätta gallret, lägga sig på sin bädd och sofva, skyddad för vågorna och stormen...

Men så måste man laga gallret, så att vakten ingenting märker. De skola tro, att han velat fly — men nej... det ville han icke... Ty hafvet är ju den säkra undergången... Och han svängde sig åter upp i fönstret.

Men han tvärstannade helt förfärad; han såg en sällsam vision: det föreföll honom, som om såge han sig själf utsträckt på sin bädd. Någon låg där och sof en tung sömn med ett dystert, resigneradt uttryck i ansiktet... Är väl detta han själf, Chuan-Maria-Miguel-Chose-Diaz, som kom hit in så full af kraft och längtan till det stora, sköna lifvet?...

Och den lugna cellen föreföll honom i detta ögonblick, då han såg den med sig själf liggande där, hjälplös och eländig, vida hemskare än hafvet och alla dess fador. Han släppte taget och hoppade åter ned på stranden.

V.

Soldaten på muren vände ryggen mot vinden samt grep med båda händerna tag i geväret — det kändes nästan, som om vinden ämnade slita det ifrån honom. Han bad tyst för sig själf, under det hafvet och stormen rasade och under det himlen mörknade allt mer, så att det såg ut, som om det djupa, fallande mörkret slukade allt — både himmel och haf. Endast de skummande vågornas toppar lyste emellanåt.

Sedan han bedt alla sina böner, vände sig soldaten om och stod med ens stilla af häpnad.

Längs stranden af viken, där det ännu var jämförelsevis lugnt, rörde sig, knappast märkbar i mörkret, en båt mot den plats, som mynnade ut i fria hafvet.

Och plötsligen hissades ett segel, som snabbt fylldes af vinden, och båten flög fram, lyftes upp och ned af de väldiga vågorna och försvann därpå...

För Diaz, som satt i båten, såg det ut, som om den lilla ön sjönk ned i en afgrund, och samman med den sjönk äfven det lugna ljuset i hans cell, hvilket hittills föreföll honom som en död mans stela blick.

Framför honom var det mörker och storm och kaos. En outhärlig glädje fyllde hans själ. Han prässade handen hårdare om rodet, släckte på skottet och skrek högt ut i natten... Det var ett skri af glädje och jubel, af uppvaknande till medvetande om ett nytt lif.

Ett bösskott ljöd bakom honom, och därpå nåddes hans öra af det dofva ljudet af ett kanonskott. En vindstöt från sidan lyfte hans båt, lyfte den högre och högre, tycktes bära honom ända in i evigheten... Chuan-Maria-Miguel-Chose-Diaz drog ihop ögonbrynen, och hans bröst häfdes, fullt af glädje... Han kände sig fri, han visste, att ingen nu hade makt öfver honom.

Båten var nu högt uppe på toppen af en våg, darrade och gled ned... Från fortets murar såg man den för sista gången.

VI.

På morgonen strålade solen från en blå himmel, och man såg de sista molntapparne draga bort. Hafvet lugnade sig så småningom, skummade och brummade blott emellanåt, som om det skändes öfver sitt nattliga raseri. De tunga, blå vågorna slogo allt saktare mot klipporna, och solen återspeglade i dem i brokiga, glada färger.

I den genomskinliga luften såg man den aflägsna stranden uppfriskad af övädret, och öfverallt log nytt lif. I närheten af kusten kryssade en ångare, omgifven af lätta rökmoln.

Spaniorerna på fortets murar följde dess rörelser.

»Han har säkert gått till botten», sade en. »Det var ju också rena vansinnet... Hvad tror ni, don Fernando?»

En ung officer vände sig mot den talande.

»Ja, antagligen har han gått till botten», sade han. »Men hvad betyder det? Måhända ligger han nu i hafsdjupet, men måhända skådar han också nu ned från ett af dessa berg på sitt fångelse. I alla fall gaf honom hafvet ett ögonblicks frihet... Och — hvem vet — kanske är ett ögonblick af äkta lif, mera värdt än en hel evighet af en glädjels tillvaro!...»

»Men se dit, hvad är då detta?» Officeren pekade mot den branta kustens sydsida. Där borta i bergen, där insurgenterna höllo till, såg man plötsligen hvita rökmoln uppdyka gruppvis. Man hörde icke skotten, men man såg i rask följd de små rökmolnen uppstiga och skingras. Från hafvet dånade ett kanonskott.

Och så blef allt åter klart och tyst.

Officerarne sågo på hvarandra. Hvad betydde väl denna underbara liflighet i insurgenternas läger? Var det ett svar på frågan öfver den djärfve flyktingens öde? Eller var det hela en ren tillfällighet?...

Ingen svarade...

Vågorna glänste i solen och slogo lustigt mot öns klippiga strand...

EN OVANLIG INBROTTSSTÖLD.

Natten mellan den 15 och 16 augusti fick den bekanta järnrörsfirman Park & Co i Göteborg en påhållning af mera ovanligt slag. — Några inbrottsstjufvar praktiserade sig in på kontoret, som ligger tämligen isolerad bland en mängd stora magasin. — När intet af värde fanns löst, grep man sig an med kassahvalfvet, och väl inkommen här har tjufven — eller rättare tjufvarne, ty minst 5 böra de ha varit — brutit loss hela det 400 kilo tunga kassaskåpet och på handkärria transporterat detsamma utanför staden. Meningen var att i ostörd ro få tömma innehållt — men arbetet blef så bullrande att folk blef uppmärksamadt, hvilket skrämde bort tjuf-

varne — alldeles lika tomhändta, som när de började.

Man har lämnat oss nedanstående fotografi af rummets utseende, när kontorspersonalen nästa morgon infann sig.

Amalörfoto.

DET UPPBRUTNA KASSAHVALFVET.

VECKANS PORTRÄTTGALLERI.

ISRAEL STRÖM.

HENRIK ÅBERG.

AUGUST BERLIN.

FRANS HOLMBERG.

KIELMAN-GÖRANSSON.

FÖDELSEDAGAR. 80 år fyllde den 14 aug. förste hofjägmästaren *Israel Ström*, en man af "den gamla stammen", liksom hans båda bröder, det 84-åriga kommerserådet *Ferdinand* och den 74-åriga ståthållaren på Drottningholm, *Knut*. Förste hofjägmästaren *Ström* har bl. a. med framgång vinnlagt sig om landthushållningens olika grenar samt är fortfarande vid utmärkt vigör.

70 år fyllde den 21 dennes i Uddevalla f. d. telegrafkommisariern, bankkassören, ordföranden i Uddevalla museum, mångåriga ledamoten af stads- och kyrkofullmäktige m. m., *R. W. O. Henrik Åberg*. Den mängd förtroendeuppdrag, som hr Å. innehar, visar bäst, hur allmänt skattad han är, och den vänskrets, som på sjuttioårsdagen hyllade den synnerligen älskvärde och äfven konstnärligt begåfvade mannen, var mycket talrik.

50 år fyllde den 7 augusti en af hufvudstadens kände läkare, förste provinsialläkaren i Stockholms län *August Berlin*, hvilken därvid mottog gratulationer och sympatibevis från när och fjärran.

50 år fyllde den 11 aug. föreståndaren för *J. Beckmans bokförlag* i Stockholm, kassören *Frans Holmberg*, hvilken då lyckönskades af vänner och bekanta.

Komministern i Storkyrkoförsamlingen i Stockholm *Emanuel Kiehlman-Göransson* fyllde den 10 aug. 50 år. Jubilarien mottog en stor mängd gratulationer i skilda former. Hr *Kiehlman-Göransson* torde föröfrigt vara Sveriges mest bereste präst. Utom resan kring jorden med *Vanadis* 1883-85, har han nämligen i Europa och N-amerika rest under olika tider en sammanlagd väglängd af jordomkretsen och kanske litet till — inalles cirka 12,000 kilometer.

40 år fyllde den 6 aug. kaptenen *J. Löfgren* å ångaren "Gustaf Ryding", f. d. *Gustaf II Adolf*. Under hela dagens lopp var den raske kaptainen föremål för hjärtliga lyckönskningar.

Spanske konsulin i Stockholm *Herman Rhodin* fyllde den 12 aug. 70 år. Den ungdomliga mannen firades bl. a. med en större middag å *Hasselbacken*. En mängd lyckönskningstelegram inbleck från när och fjärran.

DÖDSFALL. I sitt hem i Linköping afled den 9 dennes f. inspektoren *A. F. H. Qvillén* i den höga åldern af 82 år. Den i sin krafts dagar dugande mannen var under

följd af år anställd vid Rörstrands porslinsfabriks egendomar, å det stora Mörnerska godset *Kåreholm* samt hade sedermera eget landbruk.

Sveriges väl enda "smidesmästarinna", enkefru *Maria Charlotta Liljequist*, afled den 4 aug. 62 år gammal. Fru *L.* har sedan sin makes fränfalle för 27 år sedan bedrivit en af de största smidesförelserna å *Södermalm* i hufvudstaden. Hon sörjes närmast af söner.

Med sjökaptainen *Adam Wilhelm Edström*, som afled den 10 augusti, borttäck en af Göteborgs handelsflottas mest populära befälhafvare. Kapt. *E.*, som var född 1843 hade under ett tjugotal år trafikerat *Marstrands-Lysekilstruten*, senast å ångaren "Albrektsund", och var som sagt synnerligen omtyckt såväl af kamrater och underlydande som af trafikanter.

Den 9 juni afled en af våra främste matematici, docenten vid Uppsala universitet *Alexander Fredrik Berger* född 1844. Den bortgångne vetenskapsmannen var, en årens man, lika blygsam och redbar som skicklig och genial i sitt fack, var nu predestinerad till den e. o. professuren i matematik. Det väckte för öfrigt på sin tid, som man torde minnas, ganska stort upseende, då doc. *Berger* fick stå tillbaka för den ordinarie professurens nuvarande innehafvare, och skarpa hugg riktades då mot en del "vederbörande".

Tullförvaltaren vid nederlagskontoret vid Stockholms tullförvaltning fil. dr. *Conrad August Adlers* afled den 11 aug. i Stockholm, 78 år gammal. A. inträdde 1853 i tullverkets tjänst och utnämndes 1887 till tullförvaltare. Den aflidne, som sörjes närmast af maka och barn, var en ovanligt arbetsam och fint bildad person.

I Dresden afled å *Bilzka* kuranstalsten nyligen e. o. hofrättsnotarien, landskanslisten i Jönköpings län *Uno Blomstrand* efter en längre tids sjukdom. Genom sin öppna, redbara karaktär, sin glada och trefna umgängeslösa förvärfvade han sig många vänner, särskildt inom ordensvärlden. B., som var född 1865, sörjes närmast af ung maka och son.

Den 26 juli afled i Göteborg arkitekten *John Uddgren* f. 1867. Mycket skicklig i sitt fack, hade han genomgått såväl Tekniska högskolan som Akademiens för de fria konsternas arkitektskola samt var vid sitt fränfalle t. f. stadsarkitekt i Göteborg. Vänslig, sympatisk och en präktig kamrat, sörjes han i vida kretsar.

M. CH. LILJEQUIST. †

A. W. EDSTRÖM. †

A. F. BERGER †

A. F. H. QVILLÉN. †

C. A. ADLERS. †

UNO BLOMSTRAND. †

JOHN UDDGREN. †